

Namnen i kartan. Föredrag av kartograf Lars Granath.

I november förra året höll Lars Granath ett föredrag kallat Namnen i kartan. Föredraget var mycket uppskattat och många, som inte fick plats då, har efterfrågat en repris av föredraget.

Reprisen hölls torsdagen 4 april i Neglinge Gård. Ett 20-tal personer hade samlats för att höra Lars Granath berätta om sant och falskt bland skärgårdens ortnamn, och visa vilka märkliga förvandlingsresor som ett namn kan göra på kartor genom århundradena.

Lars höll ett intressant och underhållande föredrag med plats för många roande anekdoter.

Öar och skärs utseende eller användning har ofta avspeglat sig i namnen. Såsom Långholmen, Högholmen, Betesö osv.

Vi fick veta att många namn har sitt upphov i grundstötningar som ägt rum på olika platser. Så har till exempel Almagrundet och Revengegrundet fått sitt namn efter dom fartyg som grundstött där.

En annan vanlig orsak till uppkomsten av ett namn har varit vilken verksamhet som bedrivits på öar och skär.

Jakt, fiske, fiskemetoder, fågelfångst är några exempel på verksamheter som avspeglar sig i namnen. När det gäller fisk och fåglar kan det ibland vara svårt för oss i vår tid att förstå sambandet. Det beror på att fåglar och fiskar oftast har haft lokala dialektala benämningar. Som exempel kan det vara svårt att förstå varifrån namnet Prackskär kommer. Förklaringen menar Lars är ett skär där småskraken höll till. Hanen kallades på vissa håll Pracknisse och honan Pracka.

I något fall kan en lokalt känd person vara upphov till ett namn. Till exempel lär Sprakarpellesknölen fått sitt namn för att någon i samband med fågeljakt använde ett flintlåsgevär som gav ifrån sig ett ljudligt sprakande vid avfyrningen.

Kartografer har genom åren även haft svårt att rätt tolka lokala dialekter, bland annat skärgårdsfolk som (H)österman, som lägger till eller tar bort ett h i ordets början. Ötterkobben i dagens sjökort har förmodligen hetat Hötterkobben, en kobbe där det fanns mycket hötter(blåstång).

Vi fick också en genomgång av namnförändringar som beror på landhöjningen. Ett grund blir en båda, en sten eller håll förvandlas till ett skär, som blir till en kobbe eller holme.

Hembygdsföreningen bjöd deltagarna på kaffe med bröd, vilket uppskattades i den kyliga aprilkvällen.

Hembygdsföreningen överräckte några flaskor "bubbel" som tack för ett intressant föredrag men också som tack för Lars Granaths viktiga insats för att rädda Igelbodatomterna.

För den som vill fördjupa sig mer i ämnet rekommenderade Lars boken Ortnamn i Stockholms skärgård av Nils Gustaf Stahre. Boken utgavs första gången 1986 och en reviderad upplaga med bilder av Jeppe Wikström släpptes 2011.

Vanligaste önamnen...
 Efter form, färg eller användning
 Långholmen, Högholmen, Rödkobb...
 Ängsholmen, Betesö, Mjölkö, Måskobb...

